

**РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО
ТЕЛО ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ИПАРД**

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЛЕДЕЊЕ
на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020
(за периодот до ноември 2020)**

ноември, 2020

Содржина:

1. Вовед	3
2. Оценка на напредокот во спроведувањето на целите, мерките и инвестициите на ИПАРД Програмата 2014-2020	4
2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020	4
2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка.....	5
a. Спроведување на мерка 1	7
b. Спроведување на мерка 3	8
c. Спроведување на мерка 7	9

1. Вовед

Комитетот за следење на ИПАРД II се грижи за исполнување во однос на ефективност и квалитетот на спроведувањето на ИПАРД програмата 2014-2020 со цел да се постигнат целите на ИПАРД програмата. Комитетот за следење на ИПАРД II ги испитува резултатите од ИПАРД програмата 2014-2020, особено постигнувањето на целите поставени за различните мерки и напредокот во користењето на финансиските алокации на тие мерки и распределбите на подмерките во рамките на мерките каде што се вклучени такви алокации. Во врска со ова, Телото за управување со ИПАРД (ТУ) гарантира дека сите релевантни информации за напредокот на мерките и подмерките, се ставени на располагање на членовите на Комитетот за следење. За оваа цел ТУ го подготвува овој извештај за следење.

Полугодишните податоци за следење на спроведувањето на ИПАРД програмата 2014-2020 година (јуни - јануари) се презентирани во годишниот извештај за следење, кој ТУ го доставува до Комитетот за следење на ИПАРД II и е составен дел на годишниот извештај за спроведување на ИПАРД програмата. Годишните податоци за следење (јануари - јуни) се претставени во овој извештај.

Со цел да се обезбедат подетални информации за спроведувањето на Програмата, овој извештај за следење ќе презентира излезни (output) индикатори со статус од 31^{ви} октомври¹ 2020 година. Индикаторите што даваат информации за типот на производство или типот на инвестиции се доставуваат од страна на АФПЗРР на полугодишно ниво и имаат статус до 30 јуни 2020 година.

¹ Само излезните (output) индикатори за број на барања/примена финансиска поддршка, одобрени и исплатени барања се презентирани со статус од 31^{ви} октомври 2020 година.

2. Оценка на напредокот во спроведувањето на целите, мерките и инвестициите на ИПАРД Програмата 2014-2020

2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020

И покрај тоа што Програмата потенцијално служи за повеќе од една цел според ИПА II и нејзината конзистентност со Националната стратегија за земјоделство и рурален развој (НАРДС) 2014-2020, целите на Програмата се групираат во следниве приоритетни области:

- Зајакнување на одржливоста на земјоделските стопанства и конкурентноста на сите видови земјоделство и примарна преработка на храна, истовремено прогресивно усогласувајќи се со стандардите на Унијата. Цели ќе се постигнат со спроведување на мерките за „Инвестиции во физички средства на земјоделски стопанства“ и „Инвестиции во физички средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи“.
- Враќање, зачувување и зајакнување на екосистемите зависни од земјоделството и шумарството.
- Промовирање на рамномерен територијален развој во руралните области. Целта ќе се достигне со спроведување на мерката „Подобрување и развој на руралната инфраструктура“ и „Диверзификација на фармите и развој на бизнис“.
- Трансфер на знаење и зајакнување на јавната администрација во спроведувањето на програмите за рурален развој.

Мерката „Техничка помош“ е хоризонтална мерка, која поддржува успешно спроведување на целата програма, затоа оваа мерка не може да биде директно поврзана со посебна цел.

Постигнувањето на целите на мерката се мери со сет на специфични индикатори дефинирани и насочени за секоја мерка².

Индикатори за мерката		Проектирана цел	Постигнати резултати	Постигнато во %
Мерка 1	Број на поддржани проекти	3.100	1.020	32,9%
	Број на земјоделски стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	3.100	1.020	32,9%
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	1.200	252	21%
	Број на земјоделски стопанства кои напредуваат кон целосна усогласеност со стандардите на ЕУ за благосостојба на животните	30	0	0%
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	2	8%
	Број на стопанства што инвестираат во управување со добиток заради намалување на емисиите на N2O и метан (складирање на ѓубриво)	50	/	/

² Индикаторите за бројот на поддржани проекти, број на земјоделски стопанства / претпријатија кои изведуваат проекти за модернизација и број на земјоделски стопанства / претпријатија кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области имаат статус од 31 октомври 2020 година. Другите индикатори на оваа табела имаат статус од 30^{ти} од јуни 2020 година.

	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните земјоделски стопанства	48 милиони €	13,7 милиони €	28,5%
Мерка 3	Број на поддржани проекти	220	53	24,1%
	Број на стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	220	53	24,1%
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	200	8	4%
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	20	1	5%
	Број на креирани работни места (брuto)	1.300	/	/
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните стопанства	52 милиони €	16,5 милиони €	31,7%
Мерка 7	Број на поддржани проекти	300	12	4%
	Број на земјоделски стопанства кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области	70	/	/
	Број на корисници што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	/	/
	Број на креирани работни места (брuto)	1.000	/	/
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните корисници	9 милиони €	1,1 милиони €	12,2%

2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка

Спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020 започна во април 2017 година со поднесување на барањата на првиот јавен повик (кој ги вклучи сите 3 мерки). Од тогаш се објавени дополнителни 5 јавни повици:

- Јавен повик 01/2018 за поднесување на барања за мерка 3,
- Јавен повик 02/2018 за поднесување на барања за мерка 1,
- Јавен повик 01/2019 за поднесување на барања за мерка 7,
- Јавен повик 02/2019 за поднесување на барања за мерка 3 и
- Јавен повик 01/2020 за поднесување на барања за мерка 1.

Состојбата со поднесените барања е следнава:

Мерка	Поднесени		Одобрени		Исплатени	
	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
1	3.251	57.306.327	1.485	14.207.820	1.020	6.509.136
3	183	45.098.137	85	13.522.467	53	5.840.202
7	448	85.164.058	44	4.445.858	12	643.472
9	8	142.348	8	142.351	7	9.319
Вкупно	3.890	187.710.870	1.622	32.318.493	1.092	13.002.129

Анализата за спроведувањето на Програмата по региони е направена од страна на Телото за управување и се заснова на податоци од системот за следење и со датум на важност на податоци од 31 октомври 2020 година

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагонија	1.458	667	6.764.044	498	4.120.288
Вардар	933	436	4.028.577	293	1.898.072
Североисточен	175	65	479.421	49	404.018
Југоисточен	311	119	4.258.924	75	1.466.110

Скопски	304	84	6.732.909	36	1.737.516
Југозападен	216	80	2.383.143	57	2.003.425
Полошки	139	36	5.067.859	18	555.193
Источен	346	127	2.461.269	59	808.188
Вкупно	3.882	1.614	32.176.145	1.085	12.992.810

Податоците и резултатите од горенаведената табела можат да бидат поддржани со фактот дека региони како Пелагонија, Вардар и Југоисток имаат понапредно земјоделско производство предводено претежно од земјоделско производство (житарици, овоштарници и лозови насади и зеленчук). Покрај тоа, инвестициите во земјоделско производство, особено во набавка на нови машини и опрема, се помалку комплицирани за спроведување (нема потреба од дозволи за градба / реконструкција или во случај на трактори нема потреба од доказ за еколошки стандарди).

Поддршка во мерка 1 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагонија	1.355	638	4.340.322	481	2.899.643
Вардар	859	425	2.763.047	288	1.457.039
Североисточен	146	61	403.641	46	330.175
Југоисточен	240	105	1.771.310	68	696.723
Скопски	182	61	1.289.321	24	141.650
Југозападен	158	69	323.518	51	271.237
Полошки	67	16	1.435.404	9	55.985
Источен	244	110	1.881.257	53	656.684
Вкупно	3.251	1.485	14.207.820	1.020	6.509.136

Поддршка во мерка 3 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагонија	34	17	2.027.632	13	1.061.304
Вардар	25	8	677.462	5	441.033
Североисточен	5	2	73.382	2	72.920
Југоисточен	33	13	2.088.907	7	769.387
Скопски	32	15	3.620.741	9	1.157.429
Југозападен	8	7	1.910.270	5	1.731.301
Полошки	20	14	2.718.282	8	497.715
Источен	26	9	405.792	4	109.113
Вкупно	183	85	13.522.467	53	5.840.202

Поддршка во мерка 7 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагонија	69	12	396.090	4	159.341
Вардар	49	3	588.068	0	0
Североисточен	24	2	2.398	1	923
Југоисточен	38	1	398.707	0	0
Скопски	90	8	1.822.847	3	438.437
Југозападен	50	4	149.355	1	887
Полошки	52	6	914.173	1	1.493
Источен	76	8	174.220	2	42.391
Вкупно	448	44	4.445.858	12	643.472

а. Спроведување на мерка 1

Досега имаше три јавни повици за мерка 1 (01/2017, 02/2018 и 01/2020). Процесот на одобрување за првиот и вториот јавен повик е завршен. Стапката на одобрување е 58% на првиот јавен повик (01/2017) и 60% на вториот јавен повик (02/2018). Барањата доставени на третиот јавен повик сеуште се разгледуваат од страна на Агенцијата. Од 1.485 договори досега се реализирани 1.020 и платени се 6.509.136 € средства на ЕУ.

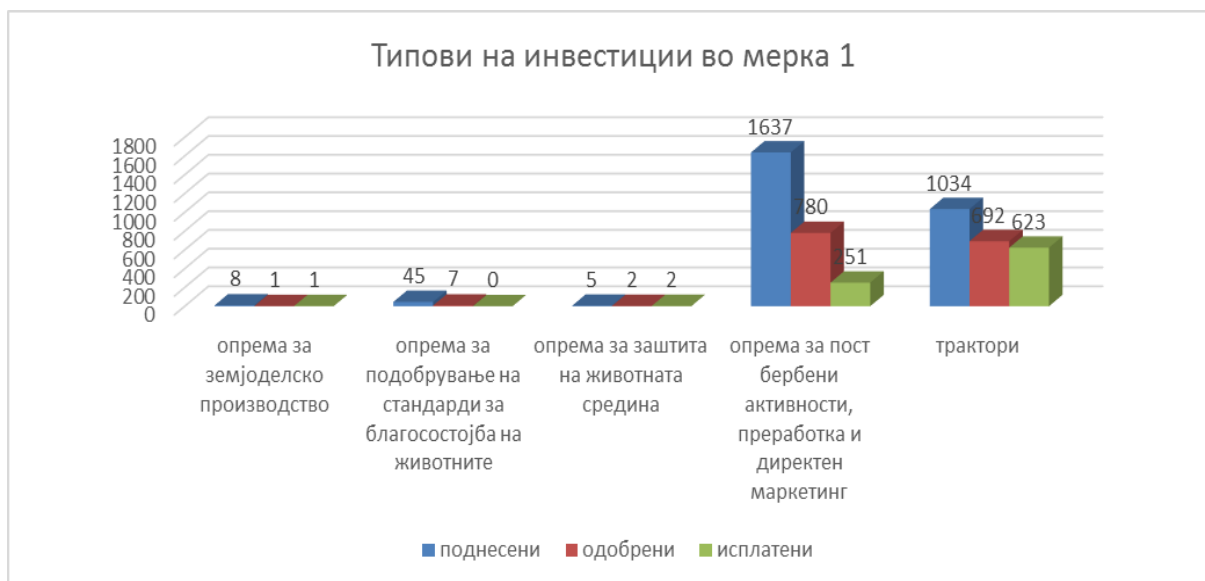
Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 1³:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Лозарство	394	258	2.290.219	137	932.159
Овоштарство	795	406	6.336.273	300	2.926.733
Градинарство вклучително стакленици	184	101	797.656	56	436.166
Житарици	1.239	689	5.906.675	368	3.310.040
Индустриски растенија	37	12	129.859	8	105.948
Производство на млеко	37	6	194.001	3	66.341
Производство на месо	16	4	2.779.811	2	43.917
Производство на јајца	8	2	595.024	0	0
Преработка на земјоделско стопанство	8	1	17.053	1	17.048
Производство на енергија од обновливи извори	5	2	4.200	2	8.480

Интересот и искористеноста на ИПАРД поддршката за видовите инвестициски активности во мерката 1 е првенствено за набавка на опрема и машини. Нема интерес за инвестициски активности за изградба или реконструкција на земјоделски објекти, развој на инфраструктура на фармите или објекти за активности по бербата и директен маркетинг на фармите. Причината за оваа состојба е неможност на барателите да добијат дозволи за градба / реконструкција. Легализацијата на фармите, недостатокот на детални урбанистички планови во селата и слабите капацитети на руралните општини одговорни за ова прашање се дополнителни проблеми што го попречуваат процесот на добивање на одобрение за изградба или реконструкција.

Исто така, не се покажа интерес за инвестиции во системи за наводнување, комбајни, специјализирани приколки и возила за земјоделски транспорт и набавка на повеќегодишни дрвја и растенија. Инвестициите во наводнување имаат помала вредност и тие обично се комбинираат со друга опрема и машини. Со цел да се избегне двојно пребројување на проектите, системот за следење ги регистрира овие мешани барања според повисоката цена на набавената ставка, во овој случај опремата или машинеријата.

³ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2020

б. Спроведување на мерка 3

Досега имаше три јавни повици за мерка 3 (01/2017, 01/2018 и 02/2019). Процесот на одобрување на барањата на првиот и вториот јавен повик е завршен. Стапката на одобрување на првиот јавен повик достигна 54%, а 58% на вториот јавен повик. Склучени се првите 11 договори од барањата доставени на третиот јавен повик (процесот на одобрување за овој повик штотуку започна). Од 85 договори досега се реализирани и исплатени 53, дистрибуирајќи кон корисниците 5.840.202 € средства на ЕУ.

Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 3⁴:

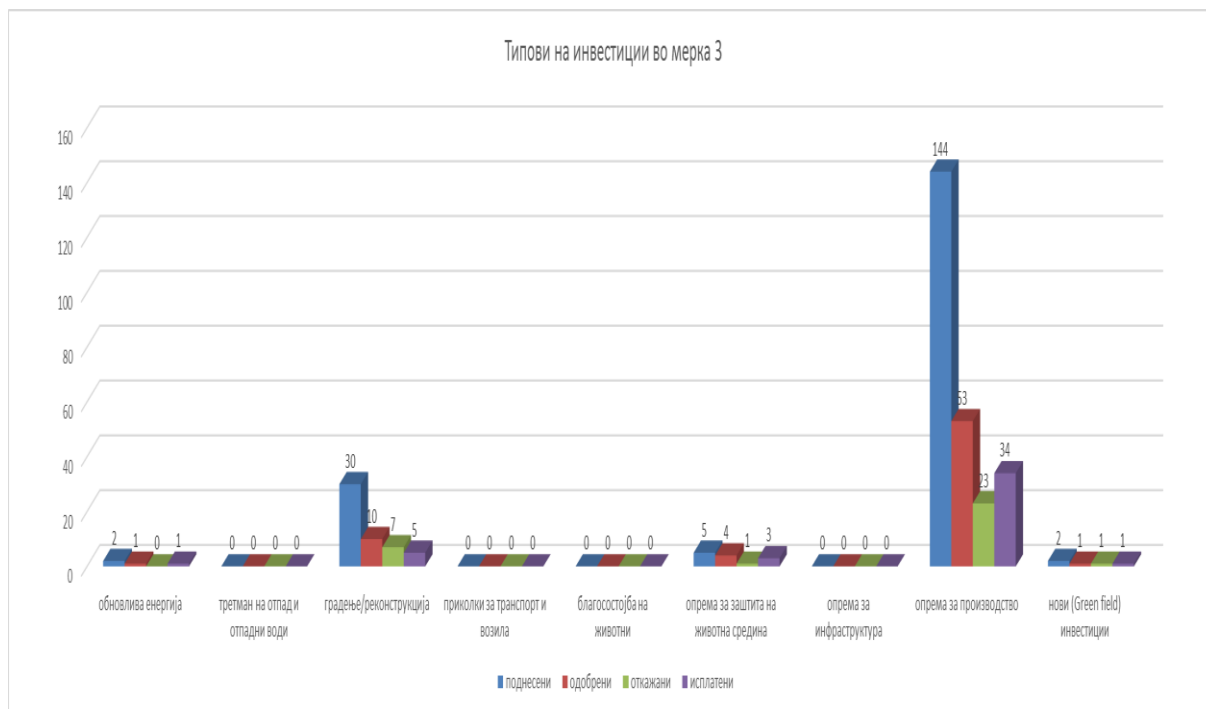
Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Собирни центри за млеко	10	5	405.173	5	394.894
Преработка на млеко	13	7	829.351	3	215.479
Преработка на месо - говеда	23	13	3.589.284	10	2.971.242
Преработка на месо - свињи	2	/	/	/	/
Собирни центри овошје и зеленчук	28	11	4.092.627	4	971.598
Преработка овошје и зеленчук	58	17	4.937.206	15	1.515.231
Преработка житарици и мелничка инд.	21	6	327.978	2	98.757
Масти и масла	3	2	32.821	1	12.826
Вино	25	8	1.413.831	4	648.913

Слично на мерката 1, повеќето видови инвестиции во оваа мерка се во набавка на машини и опрема за специјализирани производствени активности. Сепак, имаше 30 барања и 10 договори за проекти кои вклучуваа инвестиции во изградба / реконструкција на оперативни објекти. Нема покажано интерес од барателите за инвестирање во подобрување на стандардите за благосостојба на животните, управување со отпад и отпадни води, подобрување на инфраструктурата на стопанството и специјализирани

⁴ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2020

приколки за транспорт и возила. Во 32 наврати договорите беа откажани по барање на барателите.

с. Спроведување на мерка 7

За оваа мерка беа објавени два јавни повика. Првиот јавен повик (01/2017) има 23 одобрени барања (придонес на ЕУ од 3.232.074 €) и стапка на одобрување од 12,6%. На овој повик беа доставени голем број апликации (46) за инвестиции во производство на обновлива енергија. Сите беа одбиени поради неисполнување на критериумите на Програмата. Инвестициите во производство на обновлива енергија подоцна беа исклучени од вториот јавен повик (01/2019). На вториот јавен повик беа доставени 261 барање и беше потпишан 21 договор - придонес на ЕУ од 1.213.784 € (процесот на одобрување на барањата за овој повик не е завршен).

Вкупно се платени 12 барања (средства на ЕУ од 643.472 €)

Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 7⁵:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобри барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Одгледување на печурки и тартуфи	1	0	0	0	0
Цвекарство	5	3	0		
Производство на семе и расад	2	1	73.847		
Одгледување на животни	7	1	183.657		
Пчеларство	98	0	0	1	1.614
Одгледување на лековити, зачински и ароматични растенија	22	8	11.146	4	4.712
Одгледување на дрва за сеча и биомаса	4	0	0		

⁵ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2020

Рибарство и аквакултура	3	0	0		
Преработка на млеко	17	1	20.549		
Преработка на овошје и зеленчук	24	0	0		
Преработка на житарици	1	0	0		
Пијалоци	2	0	0		
Преработка на дрво	33	5	1.298.085	2	451.103
Производство на мебел	75	0	0	0	0
Занаетчиство	6	0	0		
Ветеринарни услуги	11	2	14.220	2	14.225
Сервиси за поправка и одржување	2	0	0		
Социјални услуги	3	0	0		
Обуки и едукативни услуги	4	1	487.158		
Транспортни услуги	1	0	0		
Останати услуги	8	0	0		
Туристичко сместување	39	2	594.301		
Угостителски услуги	7	0	0		
Рурални музеи	13	2	549.112		
Семинари и тренинзи	8	0			
Рекреативни активности	1	0	0		
Производство на енергија од сонце, вода, ветер, геотермална енергија	40	0	0		
Производство на био гориво	1	0	0		
Енергија за сопствено користење	5	0	0		

Во оваа мерка, преовладува интересот за инвестирање во изградба и реконструкција на оперативни објекти за соодветните економски активности, инвестиции за подобрување на инфраструктурата на барателите и инвестиции во специјализирана опрема за преработка.

